

O OCAĞIN İSTİSİ

Müharibənin başlanması xəbəri gəlib Füzulinin Böyük Pirəhmədli kəndinə də çatdı. Böyük Vətən Müharibəsi hər bir evi, hər ocağı, hər yurdu sınağa çəkirdi. Çünki bu elə bir sınaq idi ki, vətən, torpaq faşistlər tərəfindən işğal oluna bilərdi. Bax, onda Rəşid Mənsim oğlu Qasimovun heç 18 yaşı da tamam olmamışdı. 18 yaşı tamam olmasa da ona çağırış vərəqəsi gəlmişdi. Və bu çağırış vərəqəsi onun ata ocağında hamını silkələmişdi. Ancaq gənc Rəşid müharibənin xofundan, dəhşətindən həyəcanlanan doğmalarına təsəlli vermişdi. Demişdi ki, biz faşistlərin qabağından qaçan deyilik. Çantasını hazırlamışdı və çağırış məntəqəsinə yollanmışdı. Qatarla bir başa cəbhəyə getmişdi...

Qatarın fiti və yavaş-yavaş hərəkəti doğma yerləri, obaları arxada qoydu. Rəşid özü getməyə, qəlbi və ürəyi doğma yurdunda qaldı. Çox çətin və ağır döyüşlərdə iştirak elədi. 1942-ci ildən 1943-cü ilin sonuna qədər Kerçi uğrunda gedən döyüşlərdə gözünü qırpmadan faşistlərin payını verirdi. Elə bir döyüş olmazdı ki, orda onun nəfəsi, onun gücü, onun qüvvəsi hiss olunmasın. O, topçu idi və toplardan da düşmənin mövqeyini darmadağın eləyirdilər. Nə müharibənin qorxusu, nə də faşistlərin həmləsi heç vaxt Rəşidi qorxutmazdı. Və hər an, hər dəqiqə özünün dili ilə demiş olsaq, "qara poyezə" minib cəbhəyə qaynar xəttə gəlməyini xatırlayırdı. Və bir də doğmalarını, əzizlərini yada salırdı. Və onları yada saldıqca ona güc, qüvvə gəlirdi. Düşünürdü ki, o, qalib kimi nə vaxtsa doğma kəndinə - Böyük Pirəhmədliyə qayıdacaq və qayıtdı da. Ancaq ağır döyüşlərin birində ayağını itirdi. Kəndə dönəndə hamı onu sevgiyə qarşıladı. Hətta doğmaları onun ayağını itirdiyini görüb kövrəldi də. Rəşid isə onlara təsəlli verdi. Dedi ki, ayağımı itirdim, vətənim xilas elədim...

Müharibədən sonra doğma kəndi Böyük Pirəhmədliyə döndü. Çünki Rəşid Qasimov çox bacarıqlı, çox zəhmətkeş və çox da elini, obasını sevən adamdı. Ailə qurdu, övladları dünyaya gəldi, 6 oğul, 2 qız atası oldu. Və kənddə də hamı onu halal, zəhmətkeş, gecəsi-gündüzü olmayan bir insan kimi tanıyırdı. Rəşid kişi başqalarından fərqli olaraq çörəkli adam idi. Onun süfrəsi qonaq-qara üçün həmişə açıq idi. Evinə-ocağına kim gəlsəydi, onu yedirtmədən, içirtmədən yola salmazdı. Həmişə də xanımına deyərdi:

- Azz, bilirsen nə var, heç vaxt qonaq-qara üçün verilən yeməyə daralma?! Çünki Allah-Təala qonağın ruzisini ondan əvvəl göndərir.

Elə xanımı da onun kimi mərd-mərdanə, qonaq sevən, bir tikə çörəyini də camaatla bölən adam idi. Rəşid kişi həmişə çöldə, bayırda, ormanda, örüşdə olub. At belində o qədər Füzulinin,

Qubadlının, Laçının yaylaqlarında gəzib ki... Yaylağa da gedəndə tək getməyib ey, elə xanımını da götürüb. Bəlkə də Rəşid kişi Füzulinin meşələrini, dağlarını, bulaqlarını qarış-qarış gəzib, onun hər cığırını, hər yolunu tanıyır. O, elə bir kişi olub ki, başına gülləni sıxsaxsa da haqqı deməkdən, düz sözü söyləməkdən heç vaxt çəkinməyib.

Füzulinin yaxşı günlərində təsərrüfatla məşğul olub. Çoxlu qoyun-quzu, mal-qara saxlayıb. Qapısına qonaq gələn kimi, o dəqiqə bıçağı götürüb qoyundan, quzudan birini kəsib. Yəni Rəşid kişinin çox böyük ürəyi olub, bu gün də var. Rayonda ferma müdiri, briqadir işləyib. Sonralar isə kooperativ təsərrüfat yaradıb. Rayon Sovetinin deputatı olub. Hətta yoldaşlıq məhkəməsinə sədrlik edib. 1993-cü ilin avqustunda Füzuli işğal olunanda Rəşid kişi də ordan məcburi köçkün düşüb və gəlib Göyçay rayonunun Xəlidlilə kəndində ailə ilə sığınacaq tapıb. Bir əhvalatı danışmaq ki, onun xalası oğlu Gorazılı kəndi 1993-cü ilin iyununda işğal olunanda Rəşid kişinin yanına gəlir. Deyir ölmüşəm, məni yerdən götür, bəs bütün pulum, qızılım kənddə qalıb. Kəndə də ermənilər girib. Rəşid kişi bir aşağı baxır, bir yuxarı, deyir, gəl min mənim atımın tərkinə, gedək kəndə. Xalası oğlunun rəngi ağarır. Rəşid kişi təzədən dillənir: "Deyir ə, ağciyər olma, gedəcəyik kəndə, erməni olmur, lap erməninin dədəsi olsun, evə girəcəyik, sən də pulunu götürəcəyik". Tanıdıqları gizli yolla kəndə girirlər. Uzaqdan ermənilərin BTR-ni görsələr də ağacların arasına evə yaxınlaşırlar. Evə girib pulları, qızılları götürür və ordan da çıxırlar...

Rəşid kişi Göyçaya gəlmiş ilk gündən bu kəndin adamları ilə elə qaynayıb qarışır ki, sanki çoxdandı elə Xəlidlilə yaşayırmış. Və kəndin camaatı da onun ağayana və ağsaqqal hərəkətlərindən razı qalırlar. Görəndə həmişə "ağsaqqal, hər vaxtınız xeyir olsun" - deyirlər. Burda özünə yeni bir həyat alır, ağac əkir və bu ağacların da mermeyvəsi olur. Hətta təndir də düzəldirlər həyətdə. Və o təndirdə həyat yoldaşı xəmir qatıb çörək bişirir. Və bu çörəyin ətri də həmişə qonşulara yayılır. Füzulidə gözəl bir adət var: təndirdə çörək bişirəndə həmişə ondan qonşulara da pay verirsən. Çünki çörəyin ətri adamın burnuna dəyəndə elə bil özünü cənnətdə hiss edirsən. Rəşid kişinin xanımı da elə Füzulidəki kimi bu kənddə də çörək bişirəndə qonşulara verib. Qonşular da "bərəkətli olsun" deyirlər.

Rəşid Qasimov çox maraqlı bir adamdı. Daha doğrusu, ağayana bir el ağsaqqalıdı. Füzulidə ocağı necə qonaqlı-qaralırırsa, elə burda da elədir. Bir gün Seyran Səxavət, Ramiz Rövşən, Rəşad Məcid və onun oğlu Nofəl kəndə gedirlər. O dəqiqə Rəşid kişi bir qoyun kəsir, kabab çəkir, qonaq-

qarasına bir süfrə açır. Soruşurlar ki, Rəşid kişi, yəqin içməyə bir şeyin də var. O da deyir niyə yoxdur? Özünün hazırladığı alça və tut arağını ortaya qoyur və gedəndə də hərəsinə bir pay verir. Və sonra da deyir ki, heç ürəyinizi sıxmayın, Rəşid kişi elə Füzulidəki adamdı.

O, vətəninə, torpağına, doğma kəndi Böyük Pirəhmədliyə bağlı adamdı. Deyir ki, düzdür, burda camaat bizə böyük hörmət eləyir, çox

səmimidir və istiqanlı insanlardı. Amma doğma ocaq başqa bir şeydi. Çox vaxt kəndimizi, dünyalarımızı dəyişmiş doğmalarımı yuxumda görürəm. İstəyirəm bu 95 yaşımda əlimə silah alım, o alçaqlarla vuruşam. Vallah, bir adam getmə, dalınca getməsəm kişi deyiləm. Baxmayın 95 yaşım var ha! Yenə əlim silah tutur, yeriyyə bilirəm! Bu gününün özündə də at minirəm. Bir oğul lazımdır ki, bizi aparsın o torpaqlara. Donuz heç vaxt öz xoşuna xırmandan çıxmaz. Gərək onu dəyənəklə çıxarasan. Bu ermənilər də donuz kimi bir şeydi. O torpaqları biz sülhlə yox, müharibə ilə azad edə bilərik. Mənim bu gün 5 nəvəm orduda xidmət eləyir. İçi mən qarışıq hamımız bu gün müharibə başlasa, döyüşə getməyə hazırıq!

Bir ağsaqqal oğlan var ey, ağdamlı balası (millət vəkili Aqil Abbası nəzərdə tutur - F.Q.), o tez-tez döyüş bölgəsinə gedir. Televizorda gördüm ki, mövqeyimizi keçib erməni tərəfə addımlayır. Ürəyimdən keçdi ki, nə orda olaydım?! Elə mən də qoşulub onunla birgə gedəydim üzüm Ağdama, üzüm Füzuliyə, üzüm Şuşaya, üzüm Laçına sarı...

Mən öz vətənimin hər qarış torpağını, hər bucağını, hər cığırını sevirəm. Gecələr həmin yerlər yuxuma girəndə dik atılıb yerimdə otururam, tay yata bilmirəm. Səhəri diri gözlə açırım və durub həyətdə var-gəl eləyirəm...

Prezident bizə çox köməklik eləyir, çox sağ olsun! Təqaüd alıram, müharibə veteranı kimi 1000 manat pul verirlər. Amma onun bəzi məmurları yalançı çıxırlar. Məsələn, Göyçayın əvvəlki icra başçısı mənə dedi ki, öz pensiya pulunla ev tik, sənə kömək edəcəyik. Mən də ev tikdim, kömək etmədilər. Sonra eşitdim ki, onu vəzifədən çıxarıblar. Əvvəllər müharibə veteranı kimi mənə məşin vermişdilər. O da xarab olub sıradan çıxıb. İndi qalmışam piyada. Gözləyirəm ki, görüm Nazirlik mənə məşin verəcəkmidi? Axı müharibə veteranlarının hüquqları var. Mənim də ayağımın biri yoxdu. Amma məşinim olsa rahat əyləşib ora-bura, xeyrə-şərə gedə bilərəm. Yəqin ki, yaxşı bir kişi çıxacaq, o məşini mənə nə vaxtsa verəcək.

Rəşid kişi Göyçayın Xəlidlilə kəndinin camaatı barəsində o qədər ürək dolusu danışır ki, bu sevgiyə və bu istəyə adam məəttəl qalır. Deyir ki, mən və mənim ailəm o camaatdan yer və göy qəddər razıyıq. Bir hadisə danışım, qulaq asın: həyat yoldaşım gecə vaxtı rəhmətə getmişdi. Övladlarım gələndə qədər kənd camaatı hamısı qapıya gəldi və nə işimiz vardı hamısını yoluna qoydu.

Oğlanlarım gəlib gördü ki, dəfnlə bağlı heç bir oçətinlik yoxdu. Çadır da qurulub, samovarlar da gətirilib və digər şeylər də nə vardisa hamısı hazır idi. Bax, belə camaatdan mən necə razı qalmayım. Allah bu kəndi, onun camaatını qorusun! Çox səmimi, çox istiqanlı və etibarlı adamlardı. Sən Allah, oğul, bir şey deyəcəm, onu da yaz. Burda bir doxtur var ey, Telman doxtur, çox gözəl adamdı! Sən də bilirsen da, mən qoca kişiyəm, tez-tez təyziqim qalxır. Telman doxtura zəng eləyən kimi o dəqiqə özünü çatdırır. Gecə saat 4-də də zəng eləsəm, fərq eləməz. Görəcəksən ki, 5-10 dəqiqəyə bizə gəldi, təyziqimi ölçdü, dava-dərman verib getdi. Allah belə insanları qorusun!

Rəşid Mənsim oğlu Qasimov ömrünün 95-inci ilini yaşayır. Onun gözlərində və ürəyində böyük bir ümid var. Ümid var ki, doğma ocağı Füzuliyə, böyüyüb boya-başa çatdığı Böyük Pirəhmədliyə nə vaxtsa qayıda biləcək. Çünki Vətən uğrunda döyüşənləri, qan tökənləri Allah da çox istəyir. Və biz Allah-Təaladan arzu edirik ki, ömrünü, gününü bu vətən, bu torpaq üçün qurban verən Rəşid kişilərin arzusu çin olsun və günlərin bir günündə o isti ocağına dönsün, torpağına ayaq bassın və bir rahatlıq tapsın...

Faiq QISMƏTOĞLU